

KARTA OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA		
Nazwa modułu/przedmiotu Programowanie robotów i planowanie zadań		Kod 1010535121010534236
Kierunek studiów Automatyka i robotyka	Profil kształcenia (ogólnoakademicki, praktyczny) ogólnoakademicki	Rok / Semestr 1 / 2
Ścieżka obieralności/specjalność Systemy automatyki i robotyki	Przedmiot oferowany w języku: polski	Kurs (obligatoryjny/obieralny) obligatoryjny
Stopień studiów: II stopień	Forma studiów (stacjonarna/niestacjonarna) niestacjonarna	
Godziny Wykłady: 12 Ćwiczenia: - Laboratoria: 12 Projekty/seminaria: -		Liczba punktów 3
Status przedmiotu w programie studiów (podstawowy, kierunkowy, inny) (ogólnouczelniany, z innego kierunku) kierunkowy z danego kierunku		
Obszar(y) kształcenia i dziedzina(y) nauki i sztuki nauki techniczne		Podział ECTS (liczba i %) 3 100%
Odpowiedzialny za przedmiot / wykładowca:		
dr inż. Paweł Szulczyński email: pawel.szulczynski@put.poznan.pl tel. 61 6652043 Katedra Sterowania i Inżynierii Systemów PP ul. Piotrowo 2, 60-965 Poznań		
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych:		
1	Wiedza:	Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę z podstaw robotyki w zakresie kinematyki, dynamiki dotyczących zarówno robotów manipulacyjnych oraz robotów z ograniczeniami nieholonomicznymi w tym robotów mobilnych oraz programowania w dowolnym języku wysokiego poziomu.
2	Umiejętności:	Powinien posiadać umiejętność rozwiązywania podstawowych problemów związanych z przedmiotem oraz umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł. Powinien również rozumieć konieczność poszerzania swoich kompetencji / mieć gotowość do podjęcia współpracy w ramach zespołu.
3	Kompetencje społeczne	Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.
Cel przedmiotu:		
1. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy z planowania trajektorii robotów w przestrzeni kartezjańskiej jak również dla robotów mobilnych z wykorzystaniem elementów geometrii różniczkowej Ponadto studenci będą mieli przekazana wiedzę w zakresie programowania robotów z wykorzystaniem języka wysokiego poziomu. 2. Rozwijanie u studentów umiejętności rozwiązywania problemów praktycznych zadań paletyzacji oraz śledzenia konturów z wykorzystaniem różnych robotów przemysłowych. 3. Kształtowanie u studentów umiejętności pracy zespołowej podczas wykonywania skomplikowanych zadań planowania zadań dla robotów przemysłowych. 4. Przekazanie studentom umiejętności zachowania warunków bezpieczeństwa w pomieszczeniach gdzie znajdują się duże roboty w obecności których wykonywane są zadania.		
Efekty kształcenia i odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia		
Wiedza:		
1. ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie, szczegółową wiedzę w zakresie metod analizy i projektowania systemów sterowania; - [K_W7] 2. ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie, szczegółową wiedzę w zakresie projektowania i analizy systemów optymalnych; - [K_W8] 3. ma wiedzę z zakresu systemów adaptacyjnych; - [K_W9] 4. ma poszerzoną wiedzę w ramach wybranych obszarów robotyki; - [K_W10] 5. ma podbudowaną teoretycznie szczegółową wiedzę związaną z systemami sterowania i układami kontrolno-pomiarowymi; - [K_W11] 6. ma wiedzę o trendach rozwojowych i najistotniejszych nowych osiągnięciach z zakresu automatyki i robotyki i pokrewnych dyscyplin naukowych - [K_W12]		
Umiejętności:		

1. potrafi krytycznie korzystać z informacji literaturowych, baz danych i innych źródeł w języku polskim i obcym; - [K_U1]
2. potrafi wyznaczać modele prostych systemów i procesów, a także wykorzystywać je do celów analizy i projektowania układów automatyki i robotyki; - [K_U10]
3. potrafi zintegrować i zaprogramować specjalizowane systemy zrobotyzowane; - [K_U12]
4. potrafi formułować i weryfikować (symulacyjnie lub eksperymentalnie) hipotezy związane z zadaniami inżynierskimi i prostymi problemami badawczymi z zakresu automatyki i robotyki; - [K_U15]
5. potrafi stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy właściwe dla stanowisk automatyki i robotyki; - [K_U17]
Kompetencje społeczne:
1. posiada świadomość odpowiedzialności za pracę własną oraz gotowość podporządkowania się zasadom pracy w zespole i ponoszenia odpowiedzialności za wspólnie realizowane zadania; potrafi kierować zespołem, wyznaczać cele i określać priorytety prowadzące do realizacji zadania; - [K_K3]
2. posiada świadomość konieczności profesjonalnego podejścia do zagadnień technicznych, skrupulatnego zapoznania się z dokumentacją oraz warunkami środowiskowymi, w których urządzenia i ich elementy mogą funkcjonować; - [K_K4]

Sposoby sprawdzenia efektów kształcenia
Efekty kształcenia przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób: Ocena formująca: a) w zakresie wykładów: na podstawie odpowiedzi na pytania dotyczące materiału omówionego na poprzednich wykładach,   b) w zakresie laboratoriów: na podstawie oceny bieżącego postępu realizacji zadań,   Ocena podsumowująca: a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez: i. ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na egzaminie pisemnym o charakterze problemowym, które są przedstawiane w trakcie wykładu wraz z uwagami ogólnymi jak je rozwiązać.   ii. omówienie wyników egzaminu,   b) w zakresie laboratoriów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez: i. ocenę przygotowania studenta do poszczególnych sesji zajęć laboratoryjnych (sprawdzian "wejściowy") oraz ocenę umiejętności związanych z realizacją ćwiczeń laboratoryjnych,   ii. ocenianie ciągle, na każdych zajęciach (odpowiedzi ustne) ? premiowanie przyrostu umiejętności posługiwania się poznanymi zasadami i metodami,   iii. ocenę sprawozdania przygotowywanego częściowo w trakcie zajęć, a częściowo po ich zakończeniu; ocena ta obejmuje także umiejętność pracy w zespole,   Uzyskiwanie punktów dodatkowych za aktywność podczas zajęć, a szczególnie za: i. omówienia dodatkowych aspektów zagadnienia,   ii. efektywność zastosowania zdobytej wiedzy podczas rozwiązywania zadanego problemu,   iii. umiejętność współpracy w ramach zespołu praktycznie realizującego zadanie szczegółowe w laboratorium,   iv. uwagi związane z udoskonaleniem materiałów dydaktycznych,   v. wskazywanie trudności percepcyjnych studentów umożliwiające bieżące doskonalenia procesu dydaktycznego.
Treści programowe

Program wykładu obejmuje następujące zagadnienia:

1. Planowanie trajektorii w przestrzeni wewnętrznej
  - i. Trajektorie wielomianowe do rozwiązania zadania ruchu typu punkt-punkt
  - ii. Trajektorie liniowo paraboliczne do rozwiązania zadania ruchu typu punkt-punkt
2. Planowanie ruchu w przestrzeni wewnętrznej (c. d.)
  - i. Planowanie trajektorii przechodzącej przez punkty pośrednie
  - ii. Trajektorie liniowo paraboliczne z punktami pośrednimi
3. Planowanie ścieżki i trajektorii w przestrzeni zewnętrznej
  - i. Opis trajektorii w przestrzeni zewnętrznej - trójścian Freneta
  - ii. Algorytmy kinematyki odwrotnej
  - iii. Opis błędu pozycji i orientacji
  - iv. Trajektorie liniowo-paraboliczne
4. Planowanie zadań w przestrzeni zewnętrznej
5. Omówienie aspektów energetycznych związanych z ograniczeniami na sterowania w zadaniach planowaniu ruchu dla robotów mobilnych.

Zajęcia laboratoryjne prowadzone są w formie sześciu 2-godzinnych ćwiczeń, odbywających się w laboratorium, poprzedzonych 2-godziną sesją instruktazową na początku semestru dotyczącą przepisów bhp i obsługi robotów. Ćwiczenia realizowane są przez 2-osobowe (maksymalnie 3-osobowe) zespoły studentów. Program laboratorium obejmuje następujące cztery zagadnienia:

1. Planowanie i programowanie zadania paletyzacji dla manipulatora Staubli. Celem ćwiczenia jest zaplanowanie i napisanie programu sterującego dla manipulatora Staubli dla typowego zadania paletyzacji. Zadanie to polega na pobieraniu kolejno elementów z podajnika i ich układaniu na palecie aż do jej zapelnienia. Następnie wykonuje się depaletyzację.
  2. Sterowanie manipulatorem Staubli z wykorzystaniem portu szeregowego RS232. Celem ćwiczenia jest wykorzystanie możliwości komunikacji z systemem sterownika robota Staubli z otoczeniem zewnętrznym poprzez łącze szeregowo RS232. W ramach ćwiczenia należy napisać w języku V+ program pozwalający na zdalne sterowanie oraz wymianę danych z zewnętrzną aplikacją. Aplikacja powinna umożliwiać wysyłanie danych do sterownika robota, zawierających przemieszczenia kątowe w poszczególnych złączach manipulatora oraz odczytywać informację o aktualnej pozycji i orientacji robota (lokalizacji).
  3. Planowanie i programowanie zadania paletyzacji dla manipulatora KUKA Agilus. Celem ćwiczenia jest zaplanowanie i napisanie programu sterującego dla manipulatora KUKA Agilus dla typowego zadania paletyzacji. Zadanie to polega na pobieraniu kolejno elementów z podajnika kolumny (magazynu) i ich układaniu w odpowiednich punktach na stole treningowym. Przed przystąpieniem do realizacji zadania przeprowadzić kalibrację układu narzędzia związanego z chwytakiem oraz układu bazowego związanego ze stołem treningowym. Dodatkowo należy wprowadzić sygnalizację etapu wykonywania zadania (pobieranie, odkładanie elementu) poprzez załączenie ustalonych wyjść cyfrowych sterownika.
  4. Programowanie manipulatora KUKA Agilus w zadaniach śledzenia konturów na powierzchniach płaskich i wypukłych. Celem ćwiczenia jest utworzenie programu sterowania manipulatorem KUKA serii Agilus do realizacji zadania śledzenia konturów przydatnego w procesach nakładania kleju czy spawania. Śledzenie wybranego konturu może odbywać się przez narzędzie znajdujące się w końcówce roboczej manipulatora lub przy użyciu nieruchomego narzędzia, gdzie robot manipuluje uchwyconym elementem względem tego narzędzia.
- Ponadto jeden termin jest zarezerwowany na odrabianie i zaliczenie.

Metody dydaktyczne:

1. wykład: prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy, prezentacje multimedialne
2. ćwiczenia laboratoryjne: prowadzone w laboratorium robotów przemysłowych, studenci wykonują cykl czterech skomplikowanych ćwiczeń laboratoryjnych, każde trwa w czasie dwugodzinnego spotkania, które weryfikowane jest poprzez wejściówki oraz szczegółowe sprawozdania.

Literatura podstawowa:

1. Modelowanie i sterowanie robotów, K. Kozłowski, P. Dutkiewicz, W. Wróblewski, PWN, 2003
2. Metody i algorytmy planowania ruchu robotów mobilnych i manipulacyjnych, I. Dulęba, Akademicka Oficyna Wydawnicza EXIT, 2001
3. Feedback Control of Dynamic Bipedal Robot Locomotion, E. Westervelt, J. Grizzle, C. Chevallereau, J. Choi, B. Morris, CRC Press, 2007

Literatura uzupełniająca:

1. Dynamics of Multibody Systems, J. Wittenburg, Springer, 2008

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

Czynność	Czas (godz.)

1. udział w wykładach	12	
2. udział w zajęciach laboratoryjnych:	12	
3. przygotowanie do ćwiczeń laboratoryjnych:	9	
4. dokończenie (w ramach pracy własnej) zadań z ćwiczeń laboratoryjnych	9	
5. udział w konsultacjach związanych z realizacją procesu kształcenia (mogą być realizowane drogą elektroniczną)	3	
6. zapoznanie się ze wskazaną literaturą / materiałami dydaktycznymi (10 stron tekstu naukowego = 1 godz.), 100 stron	10	
7. przygotowanie do egzaminu i obecność na egzaminie	20	
Obciążenie pracą studenta		
forma aktywności	godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	75	3
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	29	1
Zajęcia o charakterze praktycznym	21	1